

VERTELCYCLUS WEEK 4: WATER UIT DE KRAAN

VERSIE 2 (18-9-2015)

BOEKEN:

Titel: Floddertje -schuim
Auteur: Annie M.G. Schmidt & Fiep Westendorp
Jaartal: 2013
Uitgeverij: Querido

➢ WERELDWOORDEN:

Vloeibaar wasmiddel: wasmiddel dat nat is en dat je uit de fles moet gieten. Iets dat vloeibaar is, is nat en kan je gieten (**Toegevoegd** op blz. 27).
Smerig: vies of vuil (**Toegevoegd** aan blz. 25).
Stromen: water dat stroomt, staat niet stil maar beweegt (**Toegevoegd** op blz. 27).

In het verhaal van Floddertje staan heel wat Noordnederlandse woorden die je kan vervangen door een Zuidnederlands woord.

Op blz. 25 werd het doelwoord 'smerig' toegevoegd aan de tekst: "In minder dan geen tijd was alles nog smeriger. En Floddertje en Smeerkees zelf waren **smerig** ook."
Op blz. 27 werd het doelwoord 'vloeibaar wasmiddel' toegevoegd aan de tekst: "Floddertje gooide ze alle tien leeg in het bad, en goot er nog vijf flessen **vloeibaar wasmiddel** bij"
Op blz. 27 werd de zin toegevoegd: "Het schuim **stroomde** door de straten.."

Titel: water uit de kraan
Auteur: Bouwina De Ridder
Jaartal: 2011
Uitgeverij: de kijkdoos

➢ WERELDWOORDEN:

Drinkwater: water dat je mag opdrinken (blz. 9).
Leiding: buizen waar het water door loopt (blz. 7 en 11).
Afvoer: buis waardoor het vuil water wegloopt (blz. 23).

Je kan zinnen schrappen op blz. 7, 13, 15, 19. De kleine kaders met leesteksten zijn bestemd voor kinderen die net kunnen lezen en hoef je niet voor te lezen.

VOORBEREIDING:

- Pas de teksten aan waar nodig.
- Kleef post-itnotes met de definities van de doelwoorden op de bladzijden waarop die doelwoorden in de tekst staan. Zo vergeet je er later geen aandacht aan te besteden tijdens het vertellen. Je kan ook post-itnotes in het verhaal kleven met daarop de vragen die je aan de kleuters zeker wil stellen tijdens het lezen.
- Zoek op welke prenten de doelwoorden afgebeeld staan. Gebruik deze prenten op dag 2/4 wanneer de kleuters de magische woorden op de prenten moeten zoeken.

DAG 1: HET THEMA TOT LEVEN BRENGEN

Activeer de voorkennis van de kleuters rond het thema 'water uit de kraan' reeds in een eerdere activiteit.

Enkele opties:

- Vraag aan de kleuters om een vlek uit een kledingsstuk te krijgen. Hoe doen ze dat thuis?

- Gebruik de poppenfamilie uit het thema 'bouwen': ze willen in bad. Maar er is nog geen water in hun huis.

DAG 1: HET VERHALEND PRENTENBOEK EEN EERSTE MAAL VERTELLEN

DOELSTELLINGEN

- ✓ Woorden en bijhorende concepten verwerven
- ✓ Verhaalbegrip

MATERIAAL:

- ✓ De vertelplaten of het prentenboek 'Floddertje'. Vergeet niet de tekst aan te passen: de doelwoorden staan niet in de oorspronkelijke tekst.
- ✓ Doosje met magische woorden
- ✓ Prenten van de magische woorden (18. Vloeibaar wasmiddel, 19. Smerig, 20. Stromen)

GROEPERING:

Volledige klas

VERLOOP: 15 min

MOTIVATIE 3 min

FASE 1: INTRODUCTIE MAGISCHE WOORDEN

Introductie magische doos met prenten van de drie magische woorden van de dag.
Je geeft zelf de definitie van elk woord, en stelt één vraag over de foto: zie vragen achterop foto. Verwijs naar eerdere ervaringen van de kleuters.
Hang de prenten op.

FASE 2: BOEKSNUFFELEN

Verhaal: kaft, titel en auteur

FASE 3: INTRODUCTIE LUISTEROPDRACHT

Optie 1: de kleuters moeten hun hand omhoog steken wanneer ze een magisch woord horen.

Optie 2: de kleuters krijgen als luistertaak bij het lezen de vraag waarom Floddertje in bad zit samen met haar hondje. Die vraag moeten ze na het lezen beantwoorden.

VERHAAL MET VOORSPELVRAGEN 7 min

Sta stil bij de magische woorden in de tekst: herhaal de definitie en verwerk ze in het verhaal.

Voorspelvragen, bijvoorbeeld:
- Wat moeten Floddertje en Smeerkees nu doen? (Nu ze smerig zijn.)
- Zou Floddertje het schuim nu nog leuk vinden?
- Wat moet Floddertje doen tegen het schuim?

VERWERKING 5 min

FASE 1: TWEE EENVOUDIGE VRAGEN OVER HET VERHAAL

1. Waarom moet Floddertje in bad? *Ze was smerig. Ze zat onder de confituur.*
2. Het schuim stroomde overal! Wie lost alles uiteindelijk weer op? *De brandweer. Door te spuiten. De brandweer draait de kraan dicht.*

! Neem voor **vraag 1** de vertelplaat met nummer 5 en voor **vraag 2** de vertelplaat met nummer 23 om de kleuters te helpen.

FASE 2: UITGEBREIDE HERHALING VAN DE MAGISCHE WOORDEN

Herhaal voor elk magisch woord met behulp van de prenten de definities, stel eenvoudige vragen, en verbind het woord met het boek.

Sluit af met een gesprek rond de eigen ervaringen bij een of meerdere magische woorden.

DAG 2: HET VERHALEND PRENTENBOEK EEN TWEEDE MAAL VERTELLEN

DOELSTELLINGEN:

- ✓ Woorden en bijhorende concepten diepgaander verankeren
- ✓ Nadenken en redeneren
- ✓ Verhaalbegrip: diepgaander inzicht
- ✓ Spreken

MATERIAAL:

- ✓ De vertelplaten of het boek 'Floddertje'
- ✓ Prenten van de magische woorden (18, 19, 20)

GROEPERING:

Deze activiteit gebeurt in een kleine homogene groep van 6 tot 12 kleuters. Het sorteerspelletje op het einde kan nadien nogmaals gespeeld worden met de volledige groep.

VERLOOP: 18 min
MOTIVATIE 5 min
FASE 1: BEKNOPTE HERHALING VAN DE MAGISCHE WOORDEN
De ko toont de prenten van de drie magische woorden. Ze herhaalt de definities en stelt enkele eenvoudige vragen. Zie vragen op foto's.
FASE 2: ZOEK DE MAGISCHE WOORDEN IN HET VERHAAL
De kleuters zoeken de magische woorden op enkele prenten uit het verhaal (prenten met post-itnote). Bespreek wat er gebeurt.
Fase 3: introductie van de uitdagende vraag
De kleuters krijgen nu al de vraag te horen die ze na het lezen moeten beantwoorden: We weten al dat er een ongeluk gebeurt: het tafelkleed wordt helemaal smerig. Hoe komt het dat het tafelkleed op het einde weer proper is? (De kleuters mogen deze vraag voor het lezen nog niet definitief beantwoorden.)

VERHAAL MET UITDAGENDE VRAGEN 7 min

! Sta vandaag even stil bij de naam van het hondje: 'Smeerkees'. Lijkt dit woord niet op een woord dat we geleerd hebben? Is Smeerkees dan ook een vies hondje? Waarom? Bespreek ook reeds waarom Floddertje met kleren én met het tafelkleed in bad zit. (Op die manier bereid je de uitdagende vraag al even voor.)

Pagina met post-itnote: vraag de kleuters om hier zelf te vertellen wat er gebeurt (met gebruik van de magische woorden) – antwoord kleuters samenvatten en verder lezen.

VERWERKING 6 min

FASE 1: UITDAGENDE VRAAG OVER HET VERHAAL

De ko stelt volgende uitdagende vraag:

1. Hoe zou het komen dat het tafelkleed op het einde zo proper is? *Het is gewassen door al het schuim.*

Dag 2: Het sorteerspelletje

DOELSTELLINGEN:

- ✓ Woorden en bijhorende concepten diepgaander verankeren
- ✓ Nadenken en redeneren
- ✓ Spreken

MATERIAAL:

- ✓ Prenten van de magische woorden (18, 19, 20)
- ✓ Sorteerkaarten 4.1 tem 4.19 voor het sorteerspelletje

GROEPERING:

Deze activiteit kan zowel in kleine als grote groep. Je kunt dit ook tweemaal doen: eerst in kleine groep en dan pas in grote groep: de kleuters uit de kleine groep krijgen zo meer zelfvertrouwen om in de grote groep het woord te nemen.

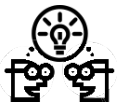

Spreek met de kleuters af dat ze hun duim omlaag doen als ze iets smerigs zien. (Ze beschouwen smerig als iets negatiefs. De duim omlaag doen past hier beter bij.)
! Er zijn geen sorteerkaarten voor 'vloeibaar wasmiddel' maar wel voor **vloeibaar**. Leg bij kaart 4.14 uit it dat er nog dingen zijn, naast wasmiddel, die vloeibaar kunnen zijn. Benadruk dat het nat moet zijn en dat je het kan gieten (bv. Suiker kan je gieten, maar is niet nat).

DAG 3: HET INFORMATIEF PRENTENBOEK EEN EERSTE MAAL VERTELLEN

 DOELSTELLINGEN:

- ✓ Woorden en bijhorende concepten verwerven
- ✓ Verhaalbegrip

 MATERIAAL:

- ✓ Het boek 'water uit de kraan'
- ✓ Prenten van de magische woorden (21. Drinkwater, 22. Leiding, 23. Afvoer) + prenten van de vorige magische woorden (18, 19, 20)

 GROEPERING:

Volledige klas

VERLOOP: 16 min

MOTIVATIE 3 min

FASE 1: INTRODUCTIE MAGISCHE WOORDEN

Introductie magische doos met prenten van de drie magische woorden van de dag.
Je geeft zelf de definitie van elk woord, en stelt één vraag over de foto: zie vragen achterop foto.
Hang de prenten op

FASE 2: BOEKSNUFFELEN

Informatief boek: genre, kaft, titel en auteur

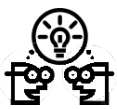 ! Aanvullende vragen:

- Weten jullie waar water (uit de kraan) vandaan komt? Moet je water altijd schoonmaken voor je het mag drinken? Waar gaat het water naartoe als het weggaat door de afvoer? Dit zullen we allemaal leren uit ons informatief boek over water uit de kraan!

FASE 3: INTRODUCTIE LUISTEROPDRACHT

Optie 1: de kleuters moeten hun hand omhoog steken wanneer ze een magisch woord horen.

Optie 2: de kleuters krijgen als luistertaak bij het lezen de vraag waar het water in huis vandaan komt. Die vraag moeten ze na het lezen beantwoorden.

VERHAAL MET VOORSPELVRAGEN 6 min

Voorspelvragen (vb. Waar komt warm water uit de kraan vandaan? Waar vind je in huis allemaal water?)

Verbind de informatie met eerdere activiteiten/gebeurtenissen in de klas. Sta stil bij de magische woorden in de tekst, geef een definitie en verbind ze met het verhaal.

VERWERKING 7 min

FASE 1: EEN EENVOUDIGE VRAAG OVER HET VERHAAL

Ko: 'Nu hebben we veel bijgeleerd over water en wat er allemaal met het water gebeurt.'

1. Hoe komt het water in huis? *Door leidingen in de grond en in de muren.*
2. Waarvoor gebruiken we water in huis? *Om af te wassen. Om fruit te spoelen. Om eten te koken. Om te drinken. Om een bad te nemen. Om kleren te wassen. Om te poetsen.*

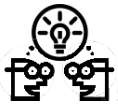
! Gebruik ter ondersteuning de kijkplaat vooraan in het boek.

FASE 2: UITGEBREIDE HERHALING VAN DE MAGISCHE WOORDEN

Herhaal voor elk magisch woord met behulp van de prenten de definities, stel eenvoudige vragen, en verbind het woord met het boek.

Sluit af met een gesprek rond de eigen ervaringen bij een of meerdere magische woorden.

FASE 3: FLAPJESSPEL

Kies voor het flapjesspel uit prenten 18-23.
Voeg de volgende magische woorden toe en leg een verband met het boek:
14 Loodgieter: Komt er een loodgieter voor in het boek? Wie heeft alle leidingen gelegd?)
5 Uitlaten: Komt er een hond voor die uitgelaten wordt? [in het infoboek wordt op blz. 9 een hond uitgelaten]

DAG 4: HET INFORMATIEF PRENTENBOEK EEN TWEEDE MAAL VERTELLEN

DOELSTELLINGEN:

- ✓ Woorden en bijhorende concepten diepgaander verankeren
- ✓ Nadenken en redeneren
- ✓ Verhaalbegrip: diepgaander inzicht
- ✓ Spreken

MATERIAAL:

- ✓ Het boek 'water uit de kraan'
- ✓ Prenten van de magische woorden (21, 22, 23) + prenten van de vorige magische woorden (18, 19, 20)

GROEPERING:

Deze activiteit gebeurt in een kleine homogene groep van 6 tot 12 kleuters. Het sorteerspelletje op het einde kan nadien nogmaals gespeeld worden met de volledige groep.

VERLOOP: 18 min
MOTIVATIE 5 min
FASE 1: BEKNOPTE HERHALING VAN DE MAGISCHE WOORDEN
De ko toont de prenten van de drie magische woorden. Ze herhaalt de definities en enkele eenvoudige vragen. Zie vragen op foto's.
FASE 2: ZOEK DE MAGISCHE WOORDEN IN HET BOEK
De ko neemt het boek erbij. De kleuters zoeken de magische woorden op enkele prenten uit het verhaal (prenten met post-itnote). Bespreek wat er gebeurt.
Fase 3: introductie uitdagende vraag
De kleuters krijgen nu al de vraag te horen die ze na het lezen moeten beantwoorden: Waar hebben we in huis warm water nodig? (De kleuters mogen deze vraag voor het lezen nog niet definitief beantwoorden.)

VERHAAL MET UITDAGENDE VRAGEN 7 min

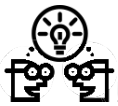! Benadruk wat **nieuw** is in het boek: wat de kleuters nog niet wisten! De kleuters moeten ook echt iets bijleren uit het boek.

Pagina met post-itnote: vraag de kleuters om hier zelf te vertellen wat er gebeurt (met gebruik van de magische woorden) – antwoord kleuters samenvatten en verder lezen.

VERWERKING 6 min

FASE 1: UITDAGENDE VRAGEN OVER HET VERHAAL

De ko stelt volgende uitdagende vragen:

1. In sommige plaatsen in het huis is er warm water uit de kraan nodig. Waar is dat, en waarom is daar warm water nodig? *In de badkamer om je te kunnen wassen en in de keuken om de afwas te doen.* Waar komt dat warm water dan vandaan? *Er is een apparaat dat het water warm maakt.* Heb je warm water nodig om je toilet door te spoelen? *Neen!*
2. Waarom mag je niet te veel drinkwater gebruiken? *Dat kost te veel. Drinkwater moet je betalen. Het is veel werk om drinkwater te maken.*

DAG 4: HET SORTEERSPELLETJE EN DE ZOEKPLAAT

DOELSTELLINGEN:

- ✓ Woorden en bijhorende concepten diepgaander verankeren
- ✓ Nadenken en redeneren
- ✓ Spreken

MATERIAAL:

- ✓ Prenten van de magische woorden (21, 22, 23) + prenten van de vorige magische woorden (18, 19, 20)
- ✓ Sorteerprenten 4.18 tem 4.21 voor het sorteerspelletje

GROEPERING:

Deze activiteit kan zowel in kleine als grote groep. Je kunt dit ook tweemaal doen: eerst in kleine groep en dan pas in grote groep: de kleuters uit de kleine groep krijgen zo meer zelfvertrouwen om in de grote groep het woord te nemen.

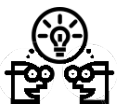

Gebruik sorteerkaarten 4.18 tem 4.21 voor een sorteerspelletje over het magisch woord 'drinkwater'.

Neem ook de twee zoekplaten bij dit weekthema. Laat de kleuters met een uitwisbare stift de leidingen en de afvoeren aanduiden op de plaat. Werk in twee groepen. Laat de kleuters naar elkaars plaat kijken en vergelijken. Zouden ze dat ook aangeduid hebben?

DAG 5: DE BOEKEN VERGELIJKEN

DOELSTELLINGEN:

- ✓ Transfer van de magische woorden en de bijhorende concepten naar een andere context (Het andere boek - een Drama-verhaal)
- ✓ De magische woorden consolideren (verder inoefenen)

MATERIAAL:

- ✓ De vertelplaten of het boek 'Floddertje'
- ✓ Het boek 'water uit de kraan'
- ✓ Prenten van alle magische woorden (18, 19, 20, 21, 22, 23)

GROEPERING:

Fases 1, 2 en 3 gebeuren met de volledige klas. Fase 4 gebeurt in een hoek.

VERLOOP: 10 min

FASE 1: DE BOEKEN VERGELIJKEN 5 min

- De Ko toont de vertelplaat **9** (prent van het bad) van het **verhaal** van Floddertje en stelt volgende vragen:
  - 'Wat zien jullie op deze foto?' *Een bad.*
  - 'Komt er ook een bad voor in ons informatief prentenboek over water uit de kraan?' *Ja (vertelplaat 9).*
- Neem blz. 13 van het informatief prentenboek erbij. Hier staat ook een bad op afgebeeld. Samen met de kleuters vergelijk je de twee badkuipen.
  - 'Waar zie je de leidingen? Kan je deze tonen op de prenten? Van welke kant komen de **leidingen** naar het bad?' *Op beide prenten komen de leidingen van boven.*
  - Zien de kranen er hetzelfde uit? Weten jullie nog waar het warm water en het koud water uit komt?'
  - Is het water in het bad **drinkwater**?'
  - 'Is het bad proper of **smerig**?'
  - 'Als je heel **smerig** bent dan moet je in bad. Wat gebeurt er dan met het propere water in het bad?'
  - 'Zie je het water **stromen** op een van de prenten?'
- Neem blz. 16 van het informatief prentenboek. Daar zie je een babybadje. Stel volgende vraag:
  - 'Dit bad is toch een beetje anders dat de andere badkuipen die we zagen. Kijk eerst goed. Misschien heb je zelf al eens een babybadje gezien. Wat zijn de

grote verschillen? Gebruik de magische woorden die we gezien hebben!'
Dit badje heeft geen leidingen en geen afvoer. Er is geen kraan.

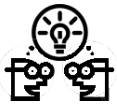! Als dit te moeilijk is voor de kleuters om te bedenken, stel dan volgende vragen:

- 'Heeft het babybad een leiding? Hoe komt er dan water in?'
- 'Heeft het babybad een afvoer? Hoe stroomt het water dan weg?'
- 'Zie je een kraan aan dit bad?'

Het vergelijken hoeft helemaal niet zo lang te duren. Als je merkt dat de kleuters afhaken, schakel dan over naar een andere opdracht/vraag. Speel in op de interesses van de kleuters.

FASE 2: RAADSELSPELLETJE 5 min

De ko vertelt zes raadsels en laat de kleuters het doelwoord raden. Wanneer ze het geraden hebben, herhaalt de ko de **definitie** nog eens terwijl de **prent** getoond wordt:

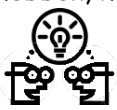! De raadsels mogen verteld worden in willekeurige volgorde.

- Het is nat. Ik zou het niet opdrinken, want dat is vies en niet gezond. Je kan het wel gebruiken om je kleren mee te wassen. Wat is het? *Vloeibaar wasmiddel.*

- Het is meestal koud. Ik vind het in de klas, maar ik vind het ook in de keuken of in de badkamer. Ik gebruik het om te koken, of om mijn tanden te poetsen. Als ik heel veel dorst heb, dan doe ik het in een glas. Het komt uit de kraan! *Drinkwater.*

- Je ziet het meestal niet, soms is het verstopt in de muur, of in een kast. Er loopt water door. Het water dat er door loopt is al vuil. Water dat vuil is en we niet meer gebruiken loopt weg door de… *Afvoer.*

- Ook dit zie je meestal niet. Soms is het verstopt in de muur, of in een kast. Vaak liggen ze ook onder de grond. Het is meestal lang, dun en hard. Er stroomt proper water door. Er wordt een kraan op aangesloten waar het water uitkomt. Dit is een…? *Leiding.*

- Het is niet fijn. Je hebt dringend proper water nodig om te wassen. Dat komt omdat je er vuil en vies uitziet. Hoe zie je eruit als je je dringend moet wassen? *Smerig.*

- Er zijn verschillende dingen die dit kunnen doen. Denk maar aan water en schuim. Het heeft te maken met bewegen en niet met stil staan. Als water naar beneden uit een kraan beweegt dan zeggen we dat het water…*stroomt.*

FASE 3: HOEKSPEL

KIM-spel

EXTRA TIPS BINNEN HET THEMA

- **Schuim maken (vanaf dag 1):** maak net zoals Floddertje samen schuim. Experimenteer! Met wat kan je allemaal schuim maken? Zeep? Vloeibaar wasmiddel (hier zouden ze al zeker van moeten zijn)? Badschuim? Shampoo? Ziet al het schuim er hetzelfde uit? Probeer een smerige handdoek te wassen in het schuim. Wordt het ook proper zoals in het verhaal van Floddertje?
- **De boeken vergelijken (vanaf dag 5):**
    - **Extra denkvragen:** je kan extra denkvragen voorzien uit volgende lijst. Haal indien nodig de boeken/vertelplaten en de prenten van de doelwoorden er nog eens bij. Dit kan de kleuters helpen bij het formuleren van een antwoord.
        - 'Waarom is er een roostertje voor de afvoer (toon de prent)?'
        - 'Je hebt een leeg glas buiten laten staan terwijl het aan het regenen was. Het glas is volgelopen met regenwater. Mag je dit drinken?'
        - Je neemt een beker met drinkwater. Je doet er modder bij. Is het nu nog drinkwater?
        - 'Het kost veel geld om water schoon te maken. Je mag dus niet te veel water gebruiken. Als je een bad neemt dan gebruik je veel meer water dan wanneer je doucht. Wat is dan beter? Douchen of een bad nemen?'
        - 'Is het een goed idee om de kraan te laten stromen terwijl je je tanden poetst?'
- **De afwas:** laat de kleuters altijd afwassen na een smerige activiteit (vb. verven). Wijs hen op de wereldwoorden. Waar gaat het vuile water naartoe? Kan je leidingen zien? Wordt het water smerig van de vuile bekers en verfborstels? Zie je het water stromen? Dit kan een goede herhaling zijn tijdens de routines.
- **Het waternetwerk in de school**: ga met de kleuters op zoek naar de leidingen en de afvoerbuizen in de schoolgebouwen. Waar is er warm water? Waar is het apparaat dat het water warm maakt? Is er een watermeter? Waar kunnen we het water afsluiten?
- **Water onderzoeken:** er bestaan heel wat lestips om samen met kleuters het fenomeen water te onderzoeken. Bijv. de bundel 'Wonderzoekers' van uitgeverij Zwijsen.